

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Hazırlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme

A Review of Articles Prepared on the Türkiye Century Maarif Model Secondary School Turkish Curriculum

ÖZET

Eğitim öğretim sürecinin nasıl yürütüleceğini, hangi araç gereçlerin kullanılacağını, aktarılabilecek müfredatın çerçevesini kısaca süreci her yönüyle şekillendiren belge olan öğretim programları, önemli bir kılavuz işlevi görür. Özellikle eğitim öğretim sürecini yürüten öğretmenler için önemli bir rehberdir. Öğretim programları, süreci her yönü ile şekillendirirken aynı zamanda çağın gereklerine göre ihtiyaç duyulduğunda güncellenebilir veya tamamen değiştirilebilir. Bu güncelleme ve değişiklikler öğretim programının daha faydalı olması ve hedeflenen başarıya ulaşması için yapılır. Nitekim 2024 yılında Türkiye’de bütün eğitim kademelerini kapsayacak şekilde bir öğretim programı değişikliğine gidilmiştir. Böylece Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı da (TDÖP) değişmiş 5. sınıflardan başlayarak kademeleri olarak uygulanmaya başlanmıştır. Program değişikliği beraberinde bazı belirsizlikler de sorgulamalar da gerektirmiştir. Buradaki amaç programın daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve varsa eksikliklerini ortaya koymaktır. Nitekim Türkiye genelinde bu doğrultuda birçok toplantı, çalıştay, sempozyum düzenlenmiş ve aynı zamanda akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada da Türkçe Dersi Öğretim Programını çeşitli yönlerden ele alan makaleler incelenmiş ve buna yönelik bulgular ortaya konmuştur. Yapılan inceleme ile söz konusu çalışmaların programın tüm paydaşlarını kapsayacak şekilde ve çeşitlendirilerek yapılmaya devam edilmesi önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Türkçe Dersi Öğretim Programı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli.

ABSTRACT

Curriculums, which are documents that shape every aspect of the educational process, specifying how the educational process will be conducted, which tools will be used, and the framework of the curriculum to be delivered, serve as important guidelines. They are particularly important for teachers who manage the educational process. While curricula shape every aspect of the process, they can also be updated or completely changed as needed to meet the demands of the current era. These updates and changes are made to make the curriculum more effective and achieve its intended success. Indeed, in 2024, a curriculum change was implemented in Türkiye to cover all levels of education. Thus, within the framework of the Türkiye Century Maarif Model (TYMM), the Secondary School Turkish Language Curriculum (TDÖP) was also revised and implemented in stages, starting with 5th grade. The program change brought with it certain uncertainties and necessitated questioning. The purpose here is to provide a better understanding of the program and to identify any shortcomings. Indeed, numerous meetings, workshops, symposiums, and academic studies have been conducted throughout Türkiye in this direction. This study examines articles addressing the Turkish Language Curriculum from various perspectives, and presents relevant findings. The review recommends that these studies be continued and diversified to encompass all stakeholders in the program.

Keywords: Turkish Language Education, Turkish Language Curriculum, Türkiye Century Education Model.

GİRİŞ

Öğretim programları, belirlenen hedefler doğrultusunda, eğitim öğretim sürecinde neyin öğretileceğini ve nasıl öğretileceğini şekillendiren resmi bir plandır. Öğrenme çıktıları/kazanımlar, öğrencilerin öğrenmesi gereken bilgi, beceri ve tutumları belirlerken öğretim yöntem ve teknikleri, uygulanan etkinlikler de nasıl öğretileceğini göstermektedir. Öğretim programları ile öğretmenlerin süreci hem içerik hem de zaman olarak planlı yürütülmesi sağlanır. Böylece hem öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmış olur hem de süreci yürüten öğretmenlerin belli bir plan dahilinde hareket ederek birliği sağlamaları kolaylaşır. Dolayısıyla öğretim programları öğrencinin gelişimini hedeflerken eğitim öğretim sürecinin kaliteli yürütülmesini ve belli bir standardın oluşmasını sağlar.

Nurullah Aykaç¹
Selvi Nur Bozkurt²

How to Cite This Article

Aykaç, N. & Bozkurt, S. N. (2025). “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Hazırlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme” *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) Vol:11, Issue:12; pp: 2308-2316. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18070956>

Arrival: 18 November 2025
Published: 27 December 2025

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, Diyarbakır, Türkiye. ORCID: 0000-0002-0261-9769

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi. ORCID: 0009-0009-4852-055X

Bireylerin sosyalleşmesi sürecinde ev, okul ve sosyal çevrede kişiliğin gelişim süreci, eğitim (Ünal ve Ada, 2011, s.61); öğretim de eğitim ortamlarında, belli bir zaman diliminde programlı olarak uygulanan süreç (Aşlıoğlu, 2014, s.83) olarak tanımlanmaktadır. Eğitim öğretimin gerçekleştirildiği her ortamda, sürecin sistemli bir program dahilinde yürütülmesi önemli görülmektedir. “Belirli şartlar ve düzene göre yapılması öngörülen işlemlerin bütünü” (Türkçe Sözlük, 1998, s.1826) olarak tanımlanan program, eğitim öğretim sürecinin de belirli şartlara ve düzene göre yapılmasını sağlar.

Eğitim programı, hedef kitle olan öğrencileri, belirlenen zaman bölümleri içerisinde yetiştirmek için uygulamaya konulan eğitim durumlarının tamamı (Ertürk, 2013, s.77); farklı ortamlarda yürütülen öğrenme yaşantıları düzeneğinin önceden belirlenmiş etkinliklerle uygulanma süreci (Demirel, 2007, s.43) olarak tanımlanmaktadır. Program oluşturulurken hazırlık sürecinde niçin, ne, nasıl ve ne kadar öğretilecek sorularının cevaplarının bulunması gerekmektedir. Aynı şekilde hedefler/kazanımlar/öğrenme çıktıları (niçin öğretilecek), içerik (ne – ne ile öğretilecek), eğitim durumları (nasıl – ne şekilde öğretilecek) ve devamında da sınav durumları (ne kadar – ne düzeyde öğretilecek) bölümlerinden oluşmalıdır (Akçay ve Safalı, 2019, s.4). Söz konusu özellikler incelendiğinde eğitim programının okul içi ve okul dışını kapsadığı, Millî Eğitim Bakanlığının belirlediği ve eğitim kurumlarında uygulanan amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen kapsamlı bir olgu olduğu söylenebilir (Kaş ve Köktürk, 2021, s.99).

Öğretim programı, eğitim ortamlarında veya eğitim ortamlar dışındaki yerlerde, bireylere kazandırılması planlanmış olan herhangi bir dersin, öğretimini kapsayan bütün etkinlikleri kapsayan yaşantılar düzeneğidir (Demirel, 2015, s.6). Dolayısıyla öğretim programları, eğitim programlarında belirlenen iş ve işlemlerin nasıl yapılacağını, bu süreçte kullanılacak yöntem, teknik, materyaller için ayrılacak zamanı ve uygulama sırasını gösterir (Ertürk, 2013, s.105). Ayrıca öğretim programının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenme alanlarını kapsayacak şekilde tasarlanmış olması da önemli görülmektedir (Yanpar Yelken ve Yavuz Konokman, 2017, s.284).

Öğretmenlerin, eğitim öğretim sürecindeki faaliyetlerine rehberlik eden öğretim programları (Çağlar, 2006), aynı zamanda öğrenciler için de büyük öneme sahiptir. Çünkü belirlenen disiplin bağlamında, öğrencilerin kazanması öngörülen hedeflerin yer aldığı doküman olan öğretim programları, aynı zamanda zaman akışını ve değerleri de içermektedir (Karaman ve Karaman, 2006). Bu bakımdan programın öğrencilerin gelişim özelliklerine göre düzenlenmiş olmasının yanı sıra, uygun bir şekilde hazırlanmış programın doğru bir şekilde uygulanabilmesi de önem kazanmaktadır. Burada program uygulayıcısı olan öğretmenin programı uygularken etkili rehberlik yapabilmesi yani programa hakim olması önemli görülmektedir. Keskin ve Kırmızı, (2021, s.860) öğretim programında çerçevesi çizilen öğrenme çıktılarının, hedef kitle tarafından belirlenen sürede öğrenilmesinin, öğretmenin uyguladığı programa uyum sağlaması ile doğru orantılı olduğunu belirtirler. Dolayısıyla öğretmen, programı ne kadar iyi anlayabilmişse o derecede donanımlı olduğu ve aynı şekilde başarılı bir program uygulayıcısı olduğu aktarılmıştır.

Eğitim öğretim sürecini şekillendiren öğretim programları ile öğrencilerin bilgi, beceri ve değerleri birlikte alabilmesinin planlaması yapılır. Böylece öğretim programları, sadece içeriğin aktarılmasında değil öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimini göz önünde bulundurarak sosyal yaşamlarına da etki etmektedir. Bu nedenle çağın gereklerine cevap verebilmesi bakımından ihtiyaç halinde güncellenmeleri gerekebilmektedir. Söz konusu özellik, öğretim programlarının dinamikliğini ve işlevselliğini sağlamaktadır. Yurdakal, (2024, s.78-80) öğretim programlarının değiştirilme gerekçelerini; teknolojik ilerlemeler, endüstri ve buna bağlı olarak ortaya çıkan iş gücü, yenilikçi eğitim yaklaşımları, bilim alanındaki gelişmeler, toplumda görülen kültürel ve sosyal değişimler, özellikle gelişmiş ülkeler başta olmak üzere uluslararası standartlar, gelişmelere bağlı olarak farklılaşan öğrenci ihtiyaçları, öğrenci veya çeşitli sınavlar göz önünde bulundurularak ölçüt alınan başarı ve performans değerlendirmeleri, etik ve değerlere yüklenen anlamlar, tarihi ve siyasi gereklilikler olarak sıralamaktadır. Nitekim 2024 yılında, öğretim programında değişikliğe gidilerek Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yeni bir öğretim programı hazırlanmıştır.

Modelin merkezine insanı koyan (MEB, 2024, s.4) ve bu doğrultuda geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programı ile öğrenme-öğretme sürecinde yenilikleri içeren ve beceri odaklı bir programla öğrencilerin geleceğe daha iyi hazırlanmaları hedeflenmiştir. Söz konusu programın en belirgin özelliği “sadeleşme” ve “beceri odaklı yaklaşıma geçme” olarak göze çarpmaktadır (Alpaydın, 2024, s.2). Bu bağlamda Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı da bu çerçevede hazırlanmıştır. Yeni program, Türkçe öğretimi sürecinde dil becerilerinin çok yönlü olarak geliştirilmesini amaçlayarak özgün bir yapı yaklaşımı benimser. Bunun yanı sıra temel dil becerileri ile ilgili yenilikçi ve uygulanabilir tasarımlar daha belirgindir. Günümüzde her alandaki dijitalleşmeye paralel olarak dijital araçların, dijital okuryazarlık becerilerinin programa dahil edilmesi önemli bir özellik olarak görülmektedir (Karagöl, 2025, s.3). Önceki program gibi yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak hazırlanan 2024

TDÖP, öğrenme çıktıları bakımından daha detaylı hazırlanmıştır. Değerler bakımından da daha kapsamlı olan TDÖP, ayrıca öğrencilerin kavramsal, sosyal duygusal, okuryazarlık becerileri geliştirmesinde dil becerileriyle doğrudan ilişkili beceriler amaç olarak belirlenmiştir (Karakoç Öztürk ve Alyaprak, 2024, s.1154; Kaya ve Aydın, 2024, s.136). Böylece eski programın temel felsefesinden çok uzaklaşmadan fakat çağın gereklerini de göz önünde bulundurarak yeni bir öğretim programı hazırlanmıştır.

Hazırlanan öğretim programının önceki programdan farkları ve benzerliklerini, uygulanabilirliğini, değişikliğin neleri kapsadığı gibi birçok yönünü ortaya koymak amacıyla araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Söz konusu çalışmalar bir taraftan TDÖP’yi farklı bakış açılarıyla tartışıp geliştirmeye yararken bir taraftan da programın daha iyi anlaşılmasını ve böylece daha iyi uygulanabilmesini sağlamaktadır. Bu bakımdan 2024 TDÖP ile ilgili çalışmaların, farklı değişkenler bakımından incelenmesi önemli görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin incelenmesidir. Bu genel amaca ek olarak alt amaçlar için de şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin türü nedir?
2. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin yıllara göre dağılımı nedir?
3. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerde kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
4. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerde kullanılan veri analiz teknikleri nelerdir?
5. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi modeli kullanılmıştır. “Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak ifade edilebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 39). “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217).

Araştırmanın Çalışma Materyali

Bu araştırmanın çalışma materyalini 2024 yılında yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında Türkçe Öğretim Programı ile ilgili 2024-2025 yıllarında yayımlanan on altı tane makale oluşturmaktadır. Bu makalelerin tümü araştırma makalesidir. Söz konusu makalelere DergiPark sistemi ve Google Akademik arama motoru aracılığıyla ulaşılmıştır. Bulgular bölümünde tablolaştırılan veriler incelenen makalelerden olduğu gibi alınmış sonrasında yorumlanmıştır.

BULGULAR

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 1: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Makale Türlerinin Dağılımı

Makalenin Adı	Makalenin Türü
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi	Araştırma Makalesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme	Araştırma Makalesi
2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı’ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri	Araştırma Makalesi
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi	Araştırma Makalesi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları	Araştırma Makalesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi	Araştırma Makalesi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış	Araştırma Makalesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri	Araştırma Makalesi
Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi	Araştırma Makalesi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi	Araştırma Makalesi
2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Eğitim Programı Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi	Araştırma Makalesi
2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dijital Okuryazarlık Becerileri Bağlamında Karşılaştırılması	Araştırma Makalesi
Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri	Araştırma Makalesi
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki Değerler Bağlamında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	Araştırma Makalesi
Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi	Araştırma Makalesi
Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü	Araştırma Makalesi
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	Araştırma Makalesi

Tablo 1 incelendiğinde TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili incelenen on yedi makalenin tamamının araştırma makalesi olduğu görülmüştür.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 2: TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Makalelerin Yıllara Göre Dağılımı

Makalenin Adı	Makale Çalışmasının Yayımlandığı Yıl
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi	2025
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme	2024
2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri	2025
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi	2024
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları	2025
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi	2025
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış	2025
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri	2025
Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi	2025
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi	2025
2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Eğitim Programı Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi	2024
2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dijital Okuryazarlık Becerileri Bağlamında Karşılaştırılması	2025
Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri	2025
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki Değerler Bağlamında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	2025
Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi	2025
Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü	2025
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	2024

TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin hangi yıllarda yapıldığını gösteren Tablo 2'ye göre incelenen çalışmaların on dördü 2024, on üçü de 2025 yılında yapılmıştır.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 3: TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Makalelerde Kullanılan Araştırma Yöntemleri

Makalenin Adı	Kullanılan Araştırma Yöntemi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme	Nitel Araştırma Yöntemi
2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri	Nitel Araştırma Yöntemi
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları	Nitel Araştırma Yöntemi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış	Nitel Araştırma Yöntemi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri	Nitel Araştırma Yöntemi
Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Eğitim Programı Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dijital Okuryazarlık Becerileri Bağlamında Karşılaştırılması	Nitel Araştırma Yöntemi
Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri	Nitel Araştırma Yöntemi
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki Değerler Bağlamında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	Nitel Araştırma Yöntemi
Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi	Nitel Araştırma Yöntemi
Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü	Nitel Araştırma Yöntemi
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	Nitel Araştırma Yöntemi

Tablo 3 incelendiğinde TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin tamamında nitel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmüştür. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı henüz yeni bir program olduğu için farklı yöntemlerin uygulandığı çalışmalar tespit edilmemiştir.

Dördüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 4: TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Makalelerde Kullanılan Veri Analiz Tekniklerinin Dağılımı

Makalenin Adı	Kullanılan Veri Analiz Teknikleri
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi	Betimsel Analiz
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme	Betimsel Analiz
2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri	İçerik Analizi
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi	Doküman Analizi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları	İçerik Analizi - Sıklık Analizi

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi	Betimsel Analiz
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış	Doküman Analizi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri	Betimsel Analiz
Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi	Betimsel Analiz - İçerik Analizi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi	İçerik Analizi
2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Eğitim Programı Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi	Betimsel Analiz
2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dijital Okuryazarlık Becerileri Bağlamında Karşılaştırılması	İçerik Analizi
Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri	İçerik Analizi
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki Değerler Bağlamında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	İçerik Analizi
Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi	Betimsel Analiz
Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü	İçerik Analizi
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	Betimsel Analiz

Tablo 4'te görüldüğü üzere TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin ikisinde doküman analizi, yedisinde betimsel analiz, birinde içerik analizi ve sıklık analizi, birinde betimsel analiz ve içerik analizi, diğer altısında ise içerik analizinin kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Beşinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Tablo 5: TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile İlgili Makalelerde Kullanılan Veri Toplama Araçlarının Dağılımı

Makalenin Adı	Kullanılan Veri Toplama Araçları
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi	Doküman İncelemesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme	Doküman İncelemesi
2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri	Doküman İncelemesi
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi	Doküman İncelemesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları	Görüşme Formu - Doküman İncelemesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Bloom Taksonomisi'ne Göre İncelenmesi	Doküman İncelemesi
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış	Doküman İncelemesi
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri	Doküman İncelemesi
Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu - Bilgi Toplama Formu
Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi	Doküman İncelemesi
2019 ve 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Eğitim Programı Öğeleri Açısından Değerlendirilmesi	Doküman İncelemesi
2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Dijital Okuryazarlık Becerileri Bağlamında Karşılaştırılması	Doküman İncelemesi
Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri	Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki Değerler Bağlamında 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	Doküman İncelemesi - Görüşme Yöntemi
Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi	Doküman İncelemesi
Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi Açısından 5. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Görünümü	Doküman İncelemesi
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Karşılaştırılması	Doküman İncelemesi

Tablo 5 incelendiğinde TYMM Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili makalelerin on üçünde doküman incelemesi, birinde yarı yapılandırılmış görüşme formu ve bilgi toplama formu, birinde yarı yapılandırılmış

görüşme formu, birinde doküman incelemesi ve görüşme yöntemi birinde ise görüşme formu ve doküman incelemesi yoluyla verilerinin toplandığı tespit edilmiştir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında incelemeye tabi tutulan on yedi makalenin tamamının araştırma makalesi olduğu görülmüştür. Makalelerin yıllara göre dağılımına bakıldığında dört tanesinin 2024, on üç tanesinin de 2025 yılında yayımlandığı tespit edilmiştir. İncelenen on yedi makalenin tamamında nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bunun yanı sıra ikisinde doküman analizi, yedisinde betimsel analiz, birinde içerik analizi ve sıklık analizi, bir tanesinde betimsel analiz ve içerik analizi geriye kalan altısında da içerik analizinin kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu makaleler için veriler toplanırken on üçünün doküman incelemesi, bir tanesinin yapılandırılmış görüşme formu ve bilgi toplama formu, bir tanesinin yapılandırılmış görüşme formu, iki tanesinin doküman incelemesi ve görüşme formu kullanılarak verilerin toplandığı tespit edilmiştir.

Buradan hareketle makalelerin tamamının araştırma makalesi olduğu ve yöntem olarak benzer yöntemi kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Veri toplama aracı olarak da makaleler arasında farklılık olsa da genel olarak doküman incelemesi, görüşme formu ve bilgi toplama formlarının kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının farklı değişkenler bakımından incelenebilmesi ve daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla farklı araştırma yöntemlerinin uygulandığı çalışmaların sayısının artırılmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu şekilde hem öğretim programı farklı açılardan incelenmiş olacak hem de bu açılara göre güçlü yönleri ile geliştirilmesi gereken yönleri daha rahat ortaya konabilecektir.

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yılında değişen Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının daha iyi anlaşılması, varsa eksikliklerinin belirlenmesi böylece hedeflenen başarıya ulaşması için bu doğrultudaki çalışmaların çeşitlendirilerek yapılmaya devam edilmesi önerilir. Yapılacak söz konusu çalışmaların Millî Eğitim Bakanlığı, program geliştiricileri, akademisyen, öğretmen, öğrenciler ve veliler gibi programın bütün bileşenlerini kapsayacak şekilde çok yönlü olarak yapılması önerilir. Bu bağlamda yeni hazırlanan Türkçe ders kitaplarının öğretim programı ile uyumluluğu, yeni öğretim programının temel felsefesinin kitaplara yansıyor yansımadığını ortaya koymak amacıyla ders kitapları incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Afacan Süğümlü, A. & Bahşi, N. (2025). Examination of the Turkish course curriculum according to Bloom Taxonomy. *SDU International Journal of Educational Studies*, 12(1), 27-49. <https://doi.org/10.33710/sduijes.1629076>
- Akçay, A. ve Safalı, S. (2019). Öğretim Programı ile İlgili Temel Kavramlar, (Ed. A. Akçay ve M.N. Kardaş), *Türkçe Dersi Öğretim Programları*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Akpınar, B., Özer, B., Oral, B. ve Köksalan, B. (2024). Türkiye yüzyılı maarif modelinin programı geliştirme ve felsefi düzlemde analiz. *EKEV Akademi Dergisi*, (99), 59-73. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1489135>.
- Alpaydın, Y. (2024). Millî Eğitim Bakanlığının Müfredat Değişimi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. *Seta* (397), 1-4.
- Aşılıoğlu, B. (2014). Eğitim ile ilgili Temel Kavramlar. *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Ed. M. Arslan) (ss. 1-29. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydiner, N. (2011). Öğretim ile ilgili Temel Kavramlar. *Öğretim İlke ve Yöntemleri* (Ed. S. Güven). (ss. 9-73). Ankara: Pegem Akademi.
- Banaz, E. (2024). 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Dijital Okuryazarlık Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 279-290. Doi: 10.48066/kusob.1483671
- Çağ, H. D. (2025). 2024 Ortaokul Türkçe Öğretim Programı'ndaki Dinleme/İzleme Öğrenme Çıktılarının 5. Sınıf Ders Kitabındaki Görünümleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 13(1), 249-265.
- Çağlar, S. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin işledikleri disiplin suçları ve aldıkları disiplin cezaları. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Çağlayan, G. (2025). Erdem-değer-eylem çerçevesi açısından 5. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin görünümü. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 13(2), 222-240.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*, Ankara Pegem Yayınları.

- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde Program Geliştirme* (10. b.). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Edge Akademi Yayınları.
- Geçimli, M., & Kayahan Yüksel, D. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi: Güz Dönemi 5. Sınıf Türkçe Bağlamında Bir İnceleme. *Uluslararası Toplumsal Bilimler Dergisi*, 8(4), 160-174.
- Kahramanoğlu, R. (2019). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığına Yönelik Yeterlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(65), 827-840. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3495>
- Kara Özkan, N. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Üst Düzey Düşünme Becerileri. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 68-89. <https://doi.org/10.48066/kusob.1611586>
- Karagöl, E., & Aydoğan, Ş. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programındaki Değerler Açısından Önerilen Çocuk Edebiyatı Kitapları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 13(1), 73-93.
- Karagöl, E. (2025). Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı (2024): Yenilenmiş Bloom Taksonomisi Bağlamında Alan Becerilerine Eleştirel Bakış. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (49), 1-28. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.1613117>
- Karagöl, E. & Yeşilyurt, E. (2025). Yenilenmiş Bloom Taksonomisi ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modelindeki değerler bağlamında 5. sınıf Türkçe ders kitabı. *Anadolu Dil ve Eğitim Dergisi*, 3(1), 9-26. Doi: <https://10.5281/zenodo.15755182>
- Karakoç Öztürk, B. ve Alyaprak, A. M. (2024). 2019 ve 2024 ortaokul Türkçe dersi öğretim programlarının eğitim programı öğeleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 1122-1158. <https://doi.org/10.32321/cutad.1558058>
- Karaman, P. ve Karaman, A. (2016). Fen bilimleri öğretmenlerinin yenilenen fen bilimleri öğretim programına yönelik görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 243-269. <http://dx.doi.org/10.17556/jef.65883>
- Kaş, B., & Köktürk, Ş. (2021). Akademik Çeviri Programları Kapsamında Eğitim, Öğretim, Eğitim Programı ve Öğretim Programı Kavramlarının Değerlendirilmesi. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi* (8), 96-110. <https://doi.org/10.48131/jscs.988092>
- Kaya, M. ve Aydın, E. (2024). 2019 Türkçe dersi öğretim programı ile 2024 Türkçe dersi öğretim programı'nın karşılaştırılması. *Harran Maarif Dergisi*, 9 (1), 108-146. doi: 10.22596/hej.1482003.
- Kayman, F., & Elkatmış, V. (2025). Türkçe Öğretmenlerinin Kademeli Sorumluluk Devri Modeli'nin Uygulanabilirliğine İlişkin Görüş ve Önerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 13(3), 724-743. <https://doi.org/10.16916/aded.1681005>
- Keskin, A. & Korkmaz, H. (2021). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığı Algı Ölçeği'nin geliştirilmesi. *TEBD*, 19(2), 857-884. <https://doi.org/10.37217/tebd.917130>
- Koparan, B. (2025). 2019 ve 2024 Türkçe dersi öğretim programlarının dijital okuryazarlık becerileri bağlamında karşılaştırılması. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 262-287. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16890118>
- Köçer, N. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabının Kültür Okuryazarlığı Bağlamında İncelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 14(1), 161-171.
- Memiş, M. ve Kalyoncu, M. R. (2024). 2024 Türkçe Öğretim Programı ile 2019 Türkçe Öğretim Programı'nın karşılaştırmalı incelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 12(2), 176-199. <https://doi.org/10.29228/ijla.76352>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortaokul Türkçe dersi öğretim programı. Ankara: MEB.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (1998). *Türkçe Sözlük* (9. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkyılmaz, M. B., & Arı, B. (2025). Gülten Dayıoğlu'nun Gezi Kitaplarının 2019 ve 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 69-87. <https://doi.org/10.47770/ukmead.1673555>

Ünal, S., & Ada, S. (2011). Temel Kavramlar. *Eğitim Bilimine Giriş* (M. Kağan, & S. Yalçın,). (s. 1-33). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yanpar Yelken, T. ve Yavuz Konokman, G. (2017). Program Geliştirmede Hedefler, (Ed. Behçet Oral ve Taha Yazar) Eğitimde Değerlendirme, ss. 85-118. Ankara: Pegem Yayınları.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Seçkin Yayınevi.

Yıldırım, N. (2025). Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programının (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli - 2024) Konuşma Öğrenme Alanı Bağlamında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 14(2), 568-586. <https://doi.org/10.7884/teke.1598993>

Yıldırım, T. (2025). Üretim Atölyelerinin Yazma Becerisine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 13(1), 103-123. <https://doi.org/10.35233/oyea.1585069>

Yurdakal, İ. H. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli: 2024 İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (1, 2, 3 ve 4. sınıflar) İncelenmesi. *Temel Eğitim Dergisi (Journal of Primary Education)*, (24), 76-88. <https://doi.org/10.52105/temelegitim>